

Innlandet Bondelag (sendt inn 31.05.2023)

Innspill til tiltaksplan for villrein i Rondane

Innlandet Bondelag ønsker at villrein og beitedyr skal ha best mulige levekår og kunne leve side om side i Rondane. Vi ser ikke at det er stor konflikt mellom disse, og vi er derfor interessert i å ha god dialog og finne gode tiltak som vi kan enes om i prosessen med tiltaksplan for villrein i Rondane.

I likhet med villreinen, har også beitedyrene sin plass i Rondane. For å opprettholde og sikre matproduksjonen må utmarksressursene benyttes. For grunneierne og bruksberettigede er beiterett, seterrett og bruksrett helt avgjørende!

Grunneier/bruksberettiget er avhengig av å kunne ferdes i området for å ta vare på fe, beite og seter. I verneområdene (Rondane Nord), der enkelte veier er stengt, kan dette være en stor utfordring for grunneierne. Dette gjelder bl.a. Grimsdalsvegen og Haverdalsvegen.

Sesongvariasjonene kan være store fra år til år, og det er helt avgjørende for årets avling og beite at tilsyn, jordarbeiding, vanning og gjødsling av jorder og kveer bli gjort til riktig tid. Behovet kan ofte komme før ordinær åpningstid av fjellveiene, og det bør derfor være mulig å få bruke veiene i næringsøyemed også utenfor åpningstid. Dette kan, uten problemer, koordineres med fjelloppsyn av hensyn til villreinen og veistandarden. Fjell-veiene i ett område bør ha lik åpningstid, eksempelvis Grimsdalsvegen og Haverdalsvegen. Åpningsdato for Haverdalsvegen bør fremskyndes til 5. juni som Grimsdalsvegen ellers. De to fjellveiene henger for øvrig sammen.

Det er også viktig å understreke at skogbruket gir beite både for tamme og ville dyr, og skogsbilveiene gir tilgang til områdene og letter sanking og oppsyn. Et tiltak for å minske ferdsel på skogsbilveier, kan være å bomme disse med kodelås, slik at grunneiere og transportører kan ferdes der ved behov, mens veiene da stenges for annen ferdsel. Ferdsele må uansett ta hensyn til kalvingsperiode og trekk.

Det er mange som i større grad oppsøker fjellet, og ferdselen har derfor i områder blitt vesentlig større. Dette påvirker utvilsomt både villreinen og beitedyrene. Enkelte stier bør kanskje stenges, men det er i alle fall viktig at nye lokasjoner av utsiktspunkt, stier og ulike arrangementer som for eksempel 10 topper, bør vurderes opp mot hensynet til villrein og beitedyr.

I forbindelse med tiltaksplanen bør en også se på rovdyrtrykket. Det er stort rovdyrtrykk i store deler av Innlandet og dette påvirker både villreinen og beitedyrene.

I Innlandet er det store geografiske forskjeller på Rondane Nord og Rondane Sør, og tiltakene må derfor tilpasses der de skal bli gjeldende. Tiltakene bør også tidsbegrenses, slik at en kan måle effekt og videreføre tiltak med best effekt.

De involverte bondelagene i Innlandet håper på et godt samarbeid i prosessen med tiltaksplan for villrein i Rondane.

Med vennlig hilsen
Innlandet Bondelag
Anne Rustad